

Január 2016. Ležím v posteli s chrípkou a napriek tomu, že moje telo je slabé a pobolieva ma, prekvapivo vo mne mocnie odhodlanie preda ten príbeh vyrozprávať. Premýšľam o tom už celé roky, no materiál som začala dávať dokopy iba pred niekoľkými mesiacmi, vlastne od pohrebu posledného protagonistu, ktorým sa tento príbeh definitívne uzavrel. Fakt, že mám so svojimi hrdinami spoločné gény, ma zaväzuje, ba až zväzuje. Núti ma totiž buď k horlivému dištancovaniu sa od skutočnosti, že som súčasťou tohto príbehu, alebo k urputnému domýšľaniu, čo presne povedali a cítili ľudia, o ktorých idem písať. No ani pri všetkej snahe moje rozprávanie určite nebude a ani nemôže byť celkom objektívne.

Raz ráno som sa zobudila v dome u starých rodičov. Mohla som mať sedem, osem alebo aj desať rokov, na tom teraz nezáleží. Pravdepodobne boli prázdniny a pootvoreným oknom prúdil dnu ranný letný vzduch. Ešte som ležala v posteli, keď za mnou prišla babička: „Predstav si, dnes sa mi snívalo, že si už mala šesťnásť rokov. Dívaj sa na teba, ako si elegantne oblečená, na vysokých opätkoch... Bola si úplná slečna!“

S potešením som si predstavila samu seba v topánkach na opätkoch. Veľakrát som si potajomky skúšala rozličné mami-
ne lodičky do divadla, ktoré ležali v škatuliach naspodku skrine. Alebo aj babičkine, ale tá už topánky na ihličkových opätkoch nenosila. V babičkinom sne sa teda zhmotnili moje detské sny. Veď ktoré dieťa by už nechcelo byť veľké?

„Šesťnásť rokov?“ uisťovala som sa. Nechcelo sa mi veriť, že raz naozaj budem mať toľko. Prikývla a dodala: „Taká si bola krásna!“

Táto spomienka sa mi opätovne vyjaviła, keď som sa po dlhých rokoch dostala k jej albumu z mladosti. Na fotkách má šestnásť, možno osemnásť, vysoké opätky. A je taká krásna! Mladá slečna s pohľadom upretým do budúcnosti. Až teraz, keď mi už dávno minulo nielen šestnásť či tridsaťdva, ale aj trikrát šestnásť, čiže štyridsaťosem rokov, rozpoznávam v jej tvári dychtivosť mladosti. Akoby sa kdesi v hĺbke duše pýtala, čo dobré si pre ňu život nachystal. A tak sa neprestajne vraciam k jej príbehu, a hoci v ňom nachádzam miesta, ktoré nemám osvetlené, primkynam sa k rodinnej histórii ako k niečomu fundamentálnemu a posilňujúcemu. Možno aj preto si už mesiace lámam hlavu, ako čo najlepšie a najpresnejšie rozpovedať svoju verziu jej života. Viem, že tajomstvo z mladosti opatrovala ako vzácnu relikviu, ale chvíľami hádam aj preklínala jeho ťarchu. Teraz už tuším, že sa nevyhnem nepresnostiam, ale nech by som to akokoľvek zbabrala, nebudem si vyčítať, že som sa o to aspoň nepokúsila.

3

Hlavnou hrdinkou bude ona, moja babička Valéria. Odtiaľ už len Valéria, lebo kým sa stane babičkou, prejde polstoročie. A my ju ešte len ideme privítať na svete. Bude to v Malackách, vtedajšom okresnom mestečku na Záhorí. Ale teoreticky, ak by sa okolnosti vyvinuli inak, to mohlo byť aj v Bazine alebo Bösingu, čiže v Pezinku, kde sa v auguste roku 1865 narodil jej otec Herman Reisz. Prípadne v Bratislave, kde zasa pred svadbou žila jej mama Mária. Neviem sa dopátrať, prečo sa Reiszovci presťahovali do Malaciek, ale pravdepodobne ich sem prilákal hostinec, ktorý tu prevádzkovali už od konca devätnásteho storočia. Bolo to pohostinstvo, ako

8

sa patrí – s reštauračnou i kaviarenskou časťou, v ktorej boli neskôr aj kartárske stolíky či biliard, a tiež s tromi hosťovskými izbami a obytnou časťou pre domácich. Valériini prarodičia Reiszovci, Jonáš a Fani, rodená Schubertová, mali okrem synov Hermana, Leopolda a Ignáca aj dcéry Johanu, Lujzu a Rózu. Hermanovi sudičky v duchu rodinnej tradície predurčili, že sa chopí živnosti hostinského, a tak po otcovi prebral vedenie hostinca práve on. A ešte preňho nachystali pomerne dlhé staromládenectvo, ktoré napokon v jeho štyridsiatke predsa len vyústilo do sobáša.

Nie sú mi známe presné okolnosti, za akých Reiszovci kúpili dom na hlavnej ulici, existuje však vyše storočná fotografia zo začiatku dvadsiateho storočia, na ktorej je prízemná, pomerne dlhá meštianska budova hostinca so šindľovou strechou s tromi komínmi. Ulicu, ktorá sa dnes nazýva Záhorácka, na fotografii špatí kôpka štrku. Za ňou sa týči lampa verejného osvetlenia. Na priečelí domu je veľký nápis *REISZ J. VENDÉGFOGADÓ* a nad ním ešte v polkruhu *magyar koronához*. Stĺp na fotografii pokrýva slovo *KÁVÉHÁZ* (kaviareň) a vpravo vedľa vchodu visí tabuľa s textom *BOR SÖR és pálinka mérés* a aj slovenský nápis *Predaj VÍNA PIVA a pálenky*. Snímka zachytáva viacerých ľudí, najmä mužov v klobúkoch, ktorí sa dívajú do objektívu. Z tých, ktorí patrili k domácim, tu vo dverách stojí Herman v bielej zástere a s vyhrnutými rukávmi, o schodík nižšie stojí s cigaretou v prstoch a s čiapkou na hlave jeho otec, stále vzpriamený Jonáš, a v podbrání sestry Johana a Róza v sukniach po zem. V popredí vidno odzadu hlavu psa, o ktorom vieme, že sa volal Amy. Či už je niekde nablízku aj budúca pani domáca Mária, nie je zrejmé. Záhadou tiež ostáva, ako a kde sa s Hermanom zoznámili.

9

